

HUNDOK - AZ ORSZÁGGYŰLÉSI KÖNYVTÁR HUNGARIKA ADATBÁZISA

HARASZTI Pálné

Budapest. Országgyűlési Könyvtár

Előzmények

1990-ben az Országgyűlési Könyvtár információs szolgáltatásaiért felelős munkatársai a politikai szakirodalmi információs igények jelentős változását tapasztalták. Az intézmény vezetésével együtt szükségesnek látták a meglévő nemzetközi és hazai politikával és joggal foglalkozó adatbázisok mellett új szolgáltatás alapjául használható adatbázis építését.

Mi volt ennek a célja? Az európai és tengerentúli napi- és hetilapokban, és kiemelten a szomszédos országok hivatalos nemzeti és magyar nyelvű sajtójában megjelent, Magyarországra és a határon túl élő magarságra vonatkozó írások gyors visszakereshetővé tétele.

Miért? Bizonyára ismert, de azért itt hangsúlyozom, hogy az Országgyűlési Könyvtár a jogtudomány és a kortárs történelem, így a politika nyilvános szakkönyvtára, és 1991 óta újra az Országgyűlés keretében működik. Egyik alapfeladata a képviselők tájékoztatása, de emellett a nyilvános szakkönyvtári tevékenység keretében – az említett szakterületeken – továbbra is nyújt információs szolgáltatásokat. A könyvtár gazdag dokumentumállománya, speciális helyzete, idegen nyelveket magas színvonalon ismerő munkatársainak száma, adatbázisépítő és információs szolgáltatásokban szerzett korábbi tapasztalata elég biztosítékot jelenthet az új feladat vállalásához.

Talán említenem sem kell, mert olyan természetes, hogy a hazai hungarika-szolgáltatásokról előzetesen tájékozódjunk, és meggyőződünk arról, hogy a feldolgozásra kiválasztott dokumentumkört másutt nem, vagy nem ilyen módszerrel, vagy nem hasonló gyorsasággal tárják fel. Azt is magától értetődőnek tekinthetjük, hogy a saját produktumunk mellett a létező hungarikaszolgáltatásokat felhasználjuk referenz-tevékenységünk során.

A szolgáltatás jelene

1990. negyedik negyedévében megkezdjük a kb. félszáz napi- és hetilap szemlézését. 1991-től elindítottuk HUNDOK néven információs szolgáltatásunkat, két formában is: heti gyakorisággal jegyzék formájában (tehát hagyományos papírhordozón), és havonta egyszer floppy-újságként is.

A floppy újságról röviden: önálló keresőszoftverrel ellátott, IBM kompatibilis személyi számítógépes környezetben közvetlenül felhasználható. Ezt a formát PRESSDOK szolgáltatásunkhoz fejlesztettük ki, 1989-ben. (A PRESSDOK a hazai jogi és politikai, gazdasági sajtó feltárásával készülő forrásadatbázis.)

A HUNDOK-adatbázisunkban havonta átlagosan 400 új tétel kerül be. A feldolgozást a könyvtár munkatársaiból alakított 10-12 fős team végzi. A feldolgozók közvetlenül számítógépre viszik a tételeket, és ezt a gyarapodást – formai-tartalmi lektorálás után – az adatbázis-adminisztrátor építi be folyamatosan az adatbázisba.

A HUNDOK felhasználói a parlamenti képviselők és szakértők, a kormányhivatalok, a minisztériumok sajtórészlegei, politikai pártok és szervezetek, vegyesvállalatok, Magyarországra települt külföldi sajtóügynökségek.

Az adatbázis szerkezete

A HUNDOK adatbázis szakirodalmi forrás-adatbázis. Egyes tételeinek adatcsoportjai (mezőszerkezete) a következő:

- a forrás megnevezése, évszám, dátum vagy füzetszám, kezdő oldalszám
- szerző(k)
- cím, eredeti nyelven (szükség szerint transliterálva)
- tárgyszólánc, magyar nyelven (természetes nyelvi megfogalmazásban, ha a cím nem jellemzi kielégítően a tartalmat, valamint azért, hogy magyar nyelvű keresőszavakat is tudjunk használni).
- témakódok (általános fogalmi keresésre alkalmas alfanumerikus jelzetek)

Az adatbázis használatáról és a technikai háttér fejlesztéséről

Speciális ismeretek nem szükségesek a floppy-újság használatához sem, elegendő az információkereső logikai készség és számítógépkezelési alapismeretek. Meg kell ragadnom most az alkalmat, hogy egy örvendetes újdonságot jelentsek be: már

most kapható a teljes HUNDOK adatbázis CD lemezen is! Az adatbázis méretei és várható felhasználói köre miatt ezen a lemezen lehet a PRESSDOK adatbázis 1989-1992. évi adatait is keresni.

Az adatbázis mennyiségi és tartalmi jellemzői

A HUNDOK adatbázis jelenleg 8500 tételt tartalmaz. Havonta átlagosan kb. 400 tétellel gyarapszik.

A tartalmi elemzéshez kigyűjtöttem néhány jellegzetes adatot:

<i>a belpolitikai életünkkel</i>	<i>4000-nél több</i>
nemzetiségi kérdések	2800
magyarországi kisebbségek	90
határon túli magyar kisebbség	2330
<i>politikai pártokkal</i>	<i>300</i>
<i>a közigazgatással</i>	<i>400</i>
<i>az igazságszolgáltatással</i>	<i>270</i>
rehabilitációval, kárpótlással	170
<i>a társadalompolitikával</i>	<i>600</i>
környezetvédelemmel	130
(Bős-Nagymaros külön is!)	
<i>a társadalomelmélettel</i>	<i>1300</i>
történelmi kérdésekkel	650
I. világháború és Trianon	40
II. világháború és Jalta	100
1956	50
nacionalizmus	160
revansizmus	6
antiszemitizmus	37
<i>a művelődés, a tudomány kérdései</i>	<i>1700</i>
oktatás	340
tudománypolitika	110
kultúrpolitika	800
tájékoztatáspolitikai	600
tömegkommunikáció	160
sajtó	350
<i>államközi politikai kapcsolatokkal</i>	<i>1900</i>
EBEÉ, európai biztonság	70
menekültügy	180
EK	220
regionális konfliktusok	200
Közép-Kelet Európa	300
<i>a honvédelemmel</i>	<i>600</i>
határvédelem	85

	fegyverkereskedelem	17
<i>a belső gazdasággal</i>		1400
	privatizálás, vállalkozás, vegyesvállalatok	700
	vízi erőmű építése	300
	infrastruktúra állapota	160
<i>a külgazdasággal</i>		1300
	kétoldalú kapcsolatok	300
	gazdasági integráció	400
	az EXPO	150
<i>pénzügyekkel</i>		900
	pénzügyintézetek	300
	külföldi hitelek	130
	adósságállomány	60
	konvertibilitás, valutapolitika	60
<i>alapítványokkal</i>		45
<i>a joggal</i>		655
	emberi, állampolgári jogok (nemzetiségi jogok külön is)	175
<i>a parlamenttel</i>		450
	törvényhozási folyamat	120
	választások	100

A HUNDOK adatbázis tételeinek nyelvi megoszlása:

magyar	3000 (kisebbségi sajtó!)
német	2452
angol	695
francia	475
szerb	246
orosz	177
román	132
lengyel	109
olasz	98

Értékelés

A szolgáltatás bevezetése óta szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy az Országgyűlési Könyvtár elgondolása helyes volt: tájékoztatási és tágabb információszolgáltatói tevékenységünk alátámasztására jól használható eszközt, piacképes terméket hoztunk létre.

Őszintén remélem, hogy a jövőben e tisztelt hallgatóság köréből új felhasználókat is üdvözölhetünk.